

Ваше Величество, почитаеми госпожи и господа,

Празнувам своя 50 годишен писателски юбилей въ скръбен за отечеството часове.

Присъгствувам дълбоко развъдуван на едно тържество въ моя честь, когато България е обявена въ черно, когато още златъ равнигъ и отъ жестока и велика Сърба, въ които би сломена.

Провидието ми прозвона дингъ до днесъ, за да изпитагъ мръстнигъ страдания, какито рѣдко се падатъ въ дѣтъ на човека, да почувствувамъ и азъ скруштенилата тежестъ на кръста, който носи цѣлѣтъ народа.

И ето защо — нека го кажа открито — азъ дълго се питахъ: имамъ ли право да празнувамъ, трѣба ли да допущамъ да се дига шумъ отъ ликоване около моето име въ тия дни на народа тѣтъ? Но единъ таенъ гласъ ми отпѣваше: „Този юбилей не е само твой, а е правникъ на българския духовенъ напредѣкъ, правникъ на народа. Нека внесемъ въ народа твоя му душа една луча отъ чиста радостъ!“

Госпожи и господа,

Прѣди 25 години азъ бѣхъ честитъ да празнувамъ първия си писателски юбилей. Тогана бѣха мени и мирни за България дни. Азъ бѣхъ обвиванъ съ най-ласкатели почести, скапаятъ споменъ за които и днесъ е прѣсенъ въ душата ми. Нужно ли е да ви казвамъ, колко днесъ съмъ потресенъ отъ силни възмѣни, какъ съмъ честитъ, като виждамъ, че съмъ запазенъ и въ тежко вѣрне на смѣшани и разочарования добригъ чувства на многѣ съотечественици, като се

ПЛОВДИВЪ

Ив. Вазовъ въ колесницата.

безкрайната ѝ слава, уивѣрала челото ѝ чрътъ и чуванигъ и героиски усилни на нейнигъ здрави духомъ и физически синове, азъ не можахъ да остава лѣногъ, азъ се радвахъ, азъ плакахъ, азъ трептѣхъ съ душата на цѣлѣтъ народъ.

И всичко това изразихъ въ своята пѣсень. Азъ не изпѣвахъ дълго, за да мога да очаквамъ одобрение. Не извършахъ нѣкакъждъ под-

герон на 20 сражения — и тѣ дѣхъ да ми пѣтуватъ раката; азъ чувахъ привѣтъ отъ племенни младежи: „Учителю, ако обичаме България, ако ивѣрме въ доброто, на тебе най-много дължимъ това!“; когато виждахъ отъ провореда си, че ученици, дошли отъ далечни краища на България, се трупаха прѣдъ дома ми и си казваха: „тука живѣе тоя!“

Прѣди тия простодушни, безискусствени, случайни разговори на жоната народа душа, азъ се просъгъвахъ. И съзнаването, че съмъ бѣхъ ползненъ на България, за мене бѣше най-голямата награда. За друга не мислѣхъ.

Госпожи и господа,

Споменахъ за моя прѣвъ юбилей, и душата ми се изпълни неколко съ радостъ. Изпълна се съ радостъ, като виждамъ гражданската радваща между онова, което имаме прѣди 25 години, и това, което имаме днесъ, като виждамъ постигнати културенъ напредѣкъ при едно ново, парало, отявлено общество, създало великото значение на духовнигъ цѣности за живота на единъ народъ.

Да, напредѣкъ огроменъ въ всичкигъ области на нашия духовенъ животъ: въ наука, въ книжовна, въ образование, въ искусство, на и въ всички отрасли на човѣшкото тѣло, извърши неслоднигъ усилни на нашия общественъ животъ, извърши бурнигъ години, но ирѣкоуваме, дори и при нещастие, което ни сполетѣ.

Единъ небувалъ развой на духовна мощъ, единъ разкопенъ разнѣтъ, богатъ съ обидани и надежди за още по-хубави постижения.

Ние може да се похвалимъ съ рокъвъ млади

ПЛОВДИВЪ

Вазовъ изслушава рѣчьта на Д-ръ Салчевъ отъ страна на Пловдивскигъ граждани.

ПЛОВДИВЪ

Ив. Вазовъ отговори на Пловдивскигъ граждани.

виждамъ прѣдметъ на оде по-голяма любовъ, обласканъ, прѣтърпѣнъ отъ шикове на всеобща почитъ и признание?

Тая любовъ е най-слабѣтъ, дѣто тунѣтъ българсконъ срѣди. Азъ я виждамъ тука въ вашнигъ очи. Азъ я чувамъ въ всички училища днесъ, дѣто моето име се провиква и за мене се говори. Тая любовъ виждамъ въ дунѣти, които тя обединява. Азъ я чувствувамъ, азъ я удавамъ въ въздуха на България. Тоя благороденъ избликъ на съчувствия отъ всички срѣди на българския народъ е за мене една изненада, защото азъ не съмъ го очаквалъ.

Азъ работихъ половина вѣкъ на книжовнигъ поле, динѣхъ отъ вътрѣшнѣтъ тласкъ, подчинявай се на неуголѣма душевна жѣла да служа на истината и красотата. Азъ нѣкъ за България, започто я обичахъ; азъ насаждахъ въ младѣти дунѣ вѣра и обичъ къмъ своето, защото бѣхъ синъ на България; азъ прославихъ нейната божественно-хубава природа, защото бѣхъ очарованъ отъ нея; азъ се вглабихъ въ историта ѝ, защото бѣхъ пѣвненъ отъ величито на нейната минала животъ, въ эпохи далечни, когато тя даде на свѣтлинѣта си гъ слѣтанината на словото и, малка сравнително, трѣбаме да воли вѣковна и гигантска борба за своята независимостъ и за постигане на своинѣ идеали; вѣлѣхъ нейнигъ идеали, защото бѣха свещени.

Свидѣтелъ — очевидецъ на странигъ и борби, на голѣмигъ и страдания, на

вѣтъ, за да дамъ за вѣщи. Работихъ не за награда. И азъ получихъ награда прѣди десетина. И знае ли, кава бѣ тя?

Тя състоене — извѣстие ме за тая нескромность — въ онии хубави мигове, когато чувахъ стари да ми казватъ: „Синко, това, което ти писа, съвагъ, че го изтрѣгна изъ нашата душа!“; когато срѣщахъ на улицата войници отпускани —

ПЛОВДИВЪ

Излизаного на юбиляра и на министра Омарчевски отъ Военнигъ Клубъ, следъ свършката на ученическото утро.

дарования, виели въ слѣдоницѣ шта на българския духъ цѣни приноси, съ които би се гордѣлъ и единъ народъ по-далеко отнѣлъ въ развитието си. Ние нече познаваме, обачеме култъ имена на талантани работници по книжовното поле. Тѣ разшириха границитъ на нашата мисль и дадохъ нови форми за изрѣкъ на идентъ и възхвалението; отвориха звуковигъ и актрѣшни

богатава на нашия прѣваренъ свѣтъ, станала нече голѣтъ за ирѣдане най-таинлигъ движения на мислата и чръството; изкуството, музиката, живописната, ваятелството, театра — гѣкъ ги засгъпнаватъ днесъ високи даровити художници, истинска слава за единъ просвѣтенъ народъ. Ние се гордѣмъ съ гѣхъ, ние ги цѣнимъ, ние ги любимъ.

Подчъртавамъ тоя подемъ на напредѣтъ културенъ животъ, понеже тоя е единичното утѣшително явление въ днешната наша сѣрѣбъ. Тоя изтъква свѣлата и богатого съдържане на българската душа. Покрусенъ отъ злата сѣрѣбъ, нашнѣтъ народъ пакъ пазѣ въ гърдигъ си непрѣкъшно изморъ отъ енергия, както пазѣ и неизчерпаема физическа мощъ. А такъвъ народъ, доказалъ по полета на мирния тѣло, както и во други полѣта, своята нескрушима жѣлованна и жизнеспособность, може съ довѣрие да гледа на бъдещето. Да, азъ ивѣрвамъ въ бъдещето на нашия добръ и честенъ народъ, на нашия хубавъ народъ. Зѣбхата на България, сега затъмнена отъ облаци, пакъ ще изгнѣ надъ жоната ѝ.